

Camelia Burlan
Alina-Petruța Danciu
Roxana Gheorghe

Nicolae Ploscariu (coord.)
Florica Velicu
Cătălina-Andreea Zagaradniuc

Biroul detectivilor literari

Ateliere de lectură și scriere creativă

**Clasa
a IV-a**

Editura Paralela 45
educațional

Cuprins

<i>Pagina cadrului didactic</i>	4
<i>Ce vei găsi în această carte?</i>	5
Atelier 1 -	
<i>Cărțile cu Apolodor, Gellu Naum</i>	6
Atelier 2 -	
<i>Operațiunea Nor de furtună, Jørn Lier Horst, Hans Jørgen Sandnes</i>	12
Atelier 3 -	
<i>Unde fugim de acasă?, Marin Sorescu</i>	20
Atelier 4 -	
<i>Cum a început Habarnam să scrie poezii, Nikolai Nosov</i>	28
Atelier 5 -	
<i>Oceanul lui Caracatiță-mpărat (fragment), Nina Cassian</i>	36
Atelier 6 -	
<i>Țara de la capătul lumii, Raymond MacAlden</i>	42
Atelier 7 -	
<i>Portalul magic - Secretul piramidei, Mary Pope Osborne</i>	54
Atelier 8 -	
<i>Galoșul, Silvia Kerim</i>	64
Atelier 9 -	
<i>Ce este și ce face un maidanez?, Ana Blandiana</i>	74
Atelier 10 -	
<i>Întrebări mari de la cei mici... la care răspund niște oameni foarte importanți, Gemma Elwin Harris</i>	84
<i>Recomandarea detectivilor: O furnică poetă, Ana Blandiana</i>	93
<i>Soluții și rezolvări</i>	94
<i>Performanța noilor detectivi</i>	96

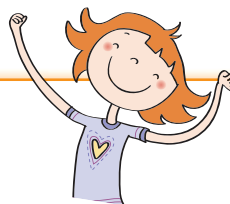
Ce vei găsi în această carte?

Provocarea detectivilor

În această rubrică vei găsi texte literare ce aparțin unor scriitori valoroși din literatura română și universală.

Pentru a-ți stârni interesul, *detectivii literari* te provoacă să li te alături în cercetarea textelor, prin câteva activități care îți solicită atenția și spiritul de observație.

Detectivul de cuvinte

Vei găsi aici explicațiile unor cuvinte și expresii care apar în textele literare propuse.

Biroul detectivilor literari

Acum vei pătrunde în *Biroul detectivilor literari*; vei dezlega tainele unui text literar și vei fi ajutat să îți dezvolți o exprimare corectă, frumoasă și expresivă. Nu sunt neglijate activitățile care îți vor pune la încercare fantezia și creativitatea.

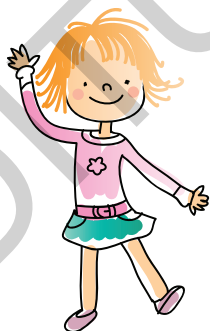
Antrenamentul detectivilor

Pentru a obține *Diploma de detectiv literar*, este nevoie să te antrenezi cu sârguință. Antrenamentul presupune rezolvarea testelor propuse de detectivi.

Dacă ai acumulat până în **75 de puncte** în timpul antrenamentului, primești **Diploma de detectiv literar începător**.

Dacă ai acumulat **peste 75 de puncte** din 100, primești diploma de **Detectiv literar avansat**.

Punctajele vor fi calculate și acordate numai de către cadrul didactic, cu excepția activităților de interevaluare.

Provocarea detectivilor

- ⦿ Citește textul următor.
- ⦿ Încercuiește enunțul din care afli despre ce eveniment citește personajul Tiril în ziar.

Operațiunea Nor de furtună

*Jørn Lier Horst,
Hans Jørgen Sandnes*

Dospește ceva

- Știi ce suntem noi acum? întrebă Tiril.
— Flămânzi? spuse Oliver.
Opti începu să dea din coadă și aprobă bucuros cu un lătrat.
Cei trei zăceau în iarba înaltă de sub cireșul cel mai încărcat din tot Elvestadul.
Doar câteva raze de soare mai ajungeau printre firele lungi din iarba.
— Fii serios, spuse Tiril ridicându-se într-un cot. Șomeri, asta suntem.
Oliver smulse un fir de iarbă și începu să-l ronțăie.
— Nu văd ce-i rău în asta, spuse el. Doar suntem în vacanța de vară.
— Bine, dar noi suntem detectivi, îi reaminti Tiril.
— Și ce? E cumva vina noastră că nu se întâmplă nimic?
Tiril se ridică.
— Nu, dar nici nu putem zace aici la nesfârșit, spuse ea și se duse la masa de pe terasă. Dacă misiunile nu vin la noi, trebuie să mergem noi la ele.
Oliver se ridică în capul oaselor.
— Și ce ai de gând să faci?
Tiril luă ziarul de pe masă și începu să-l răsfoiască.
— Uite ce scrie aici, spuse ea. O camionetă de la fabrica de dulciuri Larsen a fost furată vineri.
Ridică ziarul în așa fel încât Oliver să poată vedea.
Apărea o poză cu fabrica de dulciuri din orașul vecin.
— De la Dulciuri-Larsen? căscă Oliver. Mda, groaznic, n-o să mai fie bomboane pe la chioșcuri.
Se întinse la loc în iarba. Opti își lipi botul umed de capul lui și începu să-l lingă pe ureche.
— Hei, încetează!

— Nu avem ce să cercetăm! zise Tiril și trânti ziarul cât colo. Trebuie să găsim ceva de făcut.

Oliver dădu câinele la o parte.

— Poate c-ar trebui să găsim ceva în zonă, propuse el ridicându-se. Aici în oraș. Deveni brusc serios, căci era ceva acolo ce nu se potrivea. O simțise încă de când se trezise. Acel ceva plutea cumva în aer, dar Oliver nu reușea să înțeleagă pe deplin despre ce era vorba.

— Și ce ar putea fi? întrebă Tiril. Doar știi că nu se întâmplă niciodată nimic în orașul nostru.

— S-ar putea să te înșeli, spuse Oliver. Ceva dospește pe aici.

Nici nu termină bine ce avea de spus, că își dădu seama despre ce era vorba.

— Dospește... drojdie, spuse el din nou, drojdie, ca atunci când pui ceva la copt.

— Ție chiar ți-e foame, nu glumă, spuse Tiril, dând dezaprobator din cap.

— Toată ziua am simțit că-mi lipsește ceva.

— Mâncarea?

— Nu, n-are a face. Nu ți se pare că nu mai miroase a ceva?

Tiril își ridică nasul și începu să adulmece. Simți mirosul ierbii, al florilor, mirosi până și izul slab al vopselei albe pe care, de curând, tatăl ei o folosise pentru zugrăvitul pereților casei. Dar Oliver avea dreptate. Ceva într-adevăr lipsea.

— Brutarul! izbucni ea în clipa în care înțelese despre ce era vorba.

Opti lătră aprobator, entuziasmat și el. În mod normal, mirosul dulceag al plăcintelor tocmai scoase din cuptor și al chiflelor proaspete ar fi inundat întreaga stradă,

dar nu era nici urmă de miros. Fugiră într-un suflet până în dreptul gardului, se aplecă peste tufișurile de trandafiri și se uitară în josul străzii. În fața Brutăriei Monsen stăteau un echipaj de poliție.

Nicio prăjitură

Orașul Elvestad este așezat chiar în locul în care râul Svenna se varsă în mare. Este un orașel cochet cu străzi pavate, unde la tot pasul dai peste gărdulețe albe din spatele cărora se înalță case vechi, care te întâmpină cu obloane închise și jardiniere ticsite. Turla bisericii se ridică deasupra întregului oraș. Acolo găsești școală, cinematograful, secție de poliție, spital, hotel, primărie și orice altceva te-ai aștepta să descoperi într-un oraș mic și aranjat. Însă, chiar dacă nu toată lumea cunoaște pe toată lumea, cu siguranță toți îl știu pe brutarul Monsen.

Dolofanul Morten Monsen, cu râsul lui mereu sincer și zgomotos, e cel mai bun brutar al orașului. Tatăl lui a fost și el brutar, la fel cum fusese și bunicul lui înainte. Brutăria se afla acolo de atâta vreme, încât strada pe care locuiau Tiril și Oliver primise numele Strada Brutăriei.

Însă, în acea zi, brutarul Monsen nu râdea. Stătea în fața ușii deschise a depozitului și privea cum se depărtează mașina poliției.

Opti îi sări printre picioare și intră în depozit, adulmecând pe jos. Dădu târcoale unei grămezi cu saci de făină și apoi se întoarse la brutar.

— Bună, Opti, spuse brutarul mângâindu-l pe ceafă. Astăzi n-am nicio prăjitură să îți dau. Hoții n-au mai lăsat nimic pe aici.

— Ce au furat? întrebă Oliver.

— Toată drojdia, răspunse Morten intrând în depozit. Au luat-o pe toată.

Opti îl urmă, adulmecându-i călcâiele. Găsi niște urme de drojdie rămase pe podea. Nările începură să-i vibreze. Pufăi, ca și cum toate mirosurile i s-ar fi întipărit în nas, și apoi strănută puternic.

— Și n-au mai luat nimic altceva? întrebă Tiril urmându-l în depozit.

Auzea cum sunetul propriilor pași rămânea în urmă cu un ecou provocat de ziduri.

— Nu, au luat doar drojdia. 400 de kilograme de drojdie au dispărut pur și simplu.

— Pentru ce folosești drojdia?

— O pun în aluat, fie că fac plăcinte, checuri, covrigi sau pâine integrală. Drojdia face ca aluatul să fie moale și pufos.

— Atâta drojdie n-avea cum să dispară așa, pur și simplu, spuse Oliver analizând urmele lăsate în jurul porții. S-ar părea că au folosit un levier pentru a sparge ușa de la intrare.

— Asta spuneau și polițiștii.

Tiril veni să vadă și ea.

— Un levier albastru, încuviință ea în timp ce-și plimba degetele peste urmele rămase pe marginile ușii magaziei. Încă se mai văd urme de vopsea albastră aici.

Opti strănută din nou.

— Cu tine ce mai e? întrebă brutarul ghemuindu-se lângă Opti din nou. Nu cumva ai răcit?

— Nu bănuiești cine ar fi putut fi? întrebă Tiril în timp ce făcea o fotografie cu telefonul mobil.

— Deloc, răspuse Monsen ridicându-se. E de neînțeles. Un adevărat mister.

Tiril și Oliver se uitară unul la altul și încuviințară din cap: era un caz pe care ei trebuia să îl cerceteze.

Detectivul de cuvinte

a zace: a sta întins, culcat sau tolănit pe pat, pe pământ etc. din lipsă de ocupație, din cauza oboseții etc.; a sta culcat în pat din cauza unei boli grele.

misiune: însărcinare, împuternicire dată cuiva, sarcină de a face un anumit lucru; rol, rost, datorie, menire.

brusc: care se produce pe neașteptate, dintr-odată.

drojdie: (aici) preparat folosit pentru dospirea aluatului.

cochet: (aici) elegant, plăcut.

jardinieră: etajeră de lemn, suport de metal etc. pe care se țin ghivece cu plante ornamentale.

ticsit: foarte plin, înghesuit.

pavat: (despre străzi) acoperit cu materiale în formă de blocuri (de obicei din piatră).

adulmeca: (despre animale) a simți sau a descoperi cu ajutorul mirosului prezența unui animal, a omului sau a hranei; (despre oameni) a căuta să afle, a da de urmă, a descoperi.

levier: (aici) instrument din metal, folosit pentru a sparge o ușă încuiată.

Biroul detectivilor literari

1 Despre cine este vorba în enunțul din text „Cei trei zăceau în iarba înaltă de sub cireșul cel mai încărcat din tot Elvestadul.”? Scrie răspunsul tău în spațiul de mai jos. În enunț este vorba despre ....., ... și .....

2 Unește numele fiecărui personaj cu biscuitul care i se potrivește.

Tiril

Oliver

Opti

Morten Monsen

brutarul

cățelul

fetița

băiatul

3 Încercuiește varianta corectă de răspuns pentru enunțurile de mai jos.

⊙ În text se vorbește despre:

a) un accident;   b) un furt;   c) o joacă între doi copii și cățelul lor.

⊙ Orașul despre care se vorbește în text este:

a) Evelstad;   b) Svenna;   c) Monsen.

⊙ Întâmplarea se petrece:

a) la spital;   b) la hotel;   c) la brutărie.

4 Completează spațiile libere cu informațiile potrivite din text: „În mod normal, mirosul dulceag al ..... tocmai scoase din cuptor și al ..... proaspete ar fi inundat întreaga stradă, dar nu era nici urmă de miros.”

5 Scrie în spațiile libere o însușire din text pentru fiecare cuvânt de mai jos. Alcătuieste câte un enunț cu fiecare cuvânt găsit de tine.

orășel .....

jardinieră .....

aluat .....

vopsea .....

.....

.....

.....

- 6 Imaginează-ți că te afli într-o excursie în orașul Elvestad. Scrie o carte poștală unuia/unei dintre prietenii tăi/prietenele tale, folosindu-te de informațiile din text și de vederea de mai jos.

A template for a postcard with a dashed border. The left side has ten horizontal blue lines for writing. The right side has a small square illustration of a river and trees, followed by five horizontal blue lines for an address.

Atelier 2

7 Joc: brișe și cornulețe

☉ **Lucrați în perechi:** identificați împreună cu cei doi căței literele ascunse sub brișe și cornulețe.

Atenție: cuvintele descoperite nu trebuie să fie identice!

a) Fiecare membru al perechii va alege un cățel împreună cu care va descoperi literele ascunse și va da un nume cățelului ales.

b) Notează în chenarele albastre literele pe care tu și cățelul tău le-ați descoperit.

☉ **Timp de lucru:** 3 minute pentru fiecare membru al perechii.

C O A Ă

 A Z E

 U R A T Ă

G Ă I M

 A S U L

C O A Ă

 A Z E

 U R A T Ă

G Ă I M

 A S U L

8 Formulează câte un enunț cu șase dintre cuvintele descoperite.

- a) .....
- b) .....
- c) .....
- d) .....
- e) .....
- f) .....

Antrenamentul detectivilor literari

- 1** Formulează, pe baza textului, câte o întrebare care să înceapă cu: *Cine?, Ce?, Unde?, Cum?, De ce?* **0,5 puncte x 5 = 2,5 puncte**

- a) .....
- b) .....
- c) .....
- d) .....
- e) .....

Am primit ..... puncte.

- 2** Citește enunțurile extrase din text. **1 punct x 5 = 5 puncte**

- a) „— Doar suntem în vacanța de **vară**.”
- b) „— Trebuie să mergem **noi** la ele.”
- c) „Râul Svenna se varsă în **mare**.”
- d) „În acea **zi** brutarul Monsen nu râdea.”
- ☉ Formulează câte un enunț cu fiecare dintre cuvintele colorate, având grijă ca aceste cuvinte să aibă alte înțelesuri decât cele din enunțurile date.

- a) .....
- b) .....
- c) .....
- d) .....

Am primit ..... puncte.

- 3** Citește întrebarea de mai jos. Încercuiește litera din dreptul enunțului care reprezintă răspunsul potrivit.

2,5 puncte x 1 = 2,5 puncte

- ☉ Care a fost primul semn că în orașul Evelstad se întâmplă ceva neobișnuit?
- a) Tiril și Oliver erau în vacanța de vară.
- b) În oraș nu se mai simțea mirosul plăcintelor și chiflelor tocmai scoase din cuptor.
- c) O camionetă de la fabrica de dulciuri din orașul vecin a fost furată.
- d) Opti adulmea prin depozit.

Am primit ..... puncte

- ☉ Încercuiește imaginea care te reprezintă după ce ai rezolvat acest test.
- ☉ Argumentează alegerea ta.

